

LÆRLINGEKLAUSUL: INTRODUKTION

I adskillige år har det i Danmark været et samfundsmæssigt problem at skaffe tilstrækkelig med lærepladser i bygge- og anlægssektoren. Dansk Arbejdsgiverforening skønner, at vi vil mangle 17.000 tømrere, murere, snedkere, anlægsstrukturer m.m. allerede i 2028. Bygherren kan med denne klausul bidrage til at løse denne udfordring og sikre fremtidens arbejdskraft i branchen i samarbejde med de entreprenører, som byder ind på byggeprojektet.

For offentlige og almene bygherrer omfattet af udbudslovgivningen gælder, at bygherren som ordregiver er forpligtet til at fremsætte krav om oplæring i henhold til udbudslovens § 176 og tilbudslovens § 7. I den reviderede udbudslov fra 1. juli 2022 fastslår bekendtgørelsen, at personer under oplæring eksempelvis kan omfatte:

1. Lov om erhvervsuddannelser.
2. Lov om forberedende grunduddannelse.
3. AMU-kontraktuddannelser.
4. Lov om integrationsgrunduddannelse.
5. Øvrige oplæringsordninger, hvor personen opnår den nødvendige faglighed til efter endt oplæring at kunne varetage de pågældende opgaver selvstændigt.

Intentionen med revisionen af udbudsloven var dog primært at skaffe flere lærlinge/faglærte og hermed den fornødne faglærte arbejdskraft, som der mangler i branchen. Derfor anbefaler FBSA, at du som bygherre prioriterer at stille krav om erhvervsuddannelser, AMU-kontraktuddannelser og Integrationsuddannelse, når du anvender denne lærlingeklausul.

Ønsker du at arbejde med social beskæftigelse, anbefales det at bruge FBSA Beskæftigelsesklausul til disse målgrupper. Indsatser for lærlinge og social beskæftigelse bør ikke være i konkurrence med hinanden. Der skal opstilles separate måltal for lærlinge og for social beskæftigelse.

FASTSÆTTELSE AF MÅLTAL

Der findes ikke fastsatte måltal for antallet af lærlinge på byggeprojekter, men almene bygherrer skal ifølge Den Grønne Boligaftale stille krav om 14% lærlinge på deres byggeprojekter. Som følge af dette, har Landsbyggefonden beregnet, at for hver 100 mio. kr. bruttoomkostninger (inkl. moms), bør der ansættes 6,4 personer under oplæring (1 årsværk = 1924 timer inkl. ferie og skoleophold).

Ifølge Arbejderbevægelsens Erhvervsråd er gennemsnittet for alle virksomheder i byggebranchen 3,46% lærlinge. Blandt de virksomheder som tager lærlinge, er gennemsnittet 10,49%, og blandt de 25% bedste er gennemsnittet 19,55% (kilde: Danmarks Statistik). Brug gerne disse tal som målestok til at stille konkrete krav om antal lærlinge i det pågældende byggeprojekt.

Private bygherrer kan selv vælge tilgang, så de kan overveje om de vil bruge en klausul eller en frivillig aftale til at sikre lærlinge på deres byggeprojekter.

Ved en frivillig aftale forpligter entreprenøren sig til, i samarbejde med bygherren og eventuelle øvrige aktører, at indgå i dialog om beskæftigelse af lærlinge i forbindelse med byggeriet. Den frivillige aftale sender stadig et signal om, at bygherren prioriterer lærlinge, og at indsatsen er et fælles projekt mellem bygherre og entreprenør. Ved denne model påtager bygherren sig i højere grad et ansvar for at motivere entreprenøren og fastholde fokus på indsatsen gennem projektet, da der ikke er et forpligtende måltal at holde indsatsen op imod. Dermed er entreprenøren også mindre forpligtet til at overholde aftalen om en lærlingeindsats.

Uanset tilgang, opfordrer vi alle bygherrer til at sætte fokus på at hæve antallet af lærlinge i bygge- og anlægsbranchen, så vi kan få uddannet den fornødne arbejdskraft.

For mere viden om måltal og implementering af lærlingeindsatser, se:

[Byg med unge-alliancen - få flere lærlinge i byggeriet - Bygherreforeningen](#)

LÆRLINGEKLAUSUL

1. Entreprenøren er forpligtet til at sikre, at mindst [X årsværk], der anvendes til at opfylde Kontrakten, jf. nedenstående, besættes med arbejdstagere, som tilhører persongruppen af lærlinge/person under oplæring.
 2. Ved lærlinge forstås arbejdstagere, med hvem Entreprenøren eller eventuelle underleverandører indgår eller har indgået en uddannelsesaftale. Uddannelsesaftalen skal indgås som led i et uddannelsesforløb, som lærlingen følger, og skal være rettet mod, at lærlingen opnår personlige, sociale og faglige kvalifikationer, som understøtter lærlingens uddannelsesforløb, og som giver grundlag for beskæftigelse på arbejdsmarkedet. Kravet om lærlinge/personer under oplæring, kan ikke opfyldes ved anvendelse af personer, der i kontraktperioden alene indgår i oplæringsforløb, der har til formål at kvalificere personerne til at begå sig sikkert på en arbejdsplads eller lignende.
 3. Uddannelsesforløb i medfør af lovbekendtgørelse nr. 606 af 24. maj 2019 om forberedende grunduddannelse og i medfør af lovbekendtgørelse 956 af 21. juni 2022 om erhvervsuddannelser anses at opfylde ovenstående krav til uddannelsesforløb.
 4. Entreprenøren kan indgå uddannelsesaftaler om uddannelsesforløb i medfør af andre tilsvarende uddannelsesordninger i EU, herunder med lærlinge fra andre EU-lande, som på en lignende måde opfylder ovenstående krav til et uddannelsesforløb.
 5. Entreprenøren kan opfylde sin forpligtelse til at beskæftige lærlinge i henhold til pkt. 1 ovenfor ved at overføre personer, som ved kontraktens indgåelse er ansat hos Entreprenøren til den udbudte kontrakt.
 6. Kan Entreprenøren ikke på egen hånd ansætte lærlinge, kan Entreprenøren rette henvendelse til relevant erhvervsskole eller tilsvarende og anmode om at få formidlet lærlinge i medfør af lovbekendtgørelse nr. 738 af 20. juni 2016 om erhvervsgrunduddannelser m.v. og i medfør af lovbekendtgørelse nr. 1077 af 8. juli 2016 om erhvervsuddannelser, som anses at opfylde ovenstående krav til uddannelsesforløb.
 7. Hvis Entreprenøren kan påvise, at det ikke har været muligt at indgå uddannelsesaftaler til besættelse af arbejdstimer med lærlinge, skal bygherren orienteres, og derefter kan der træffes afgørelse om bortfald af vilkåret eller evt. drøftes muligheder for social beskæftigelse i stedet. Det gælder også offentlige bygherrer efter udbudslovens § 176 stk. 3, nr. 2.
 8. Entreprenøren skal udarbejde og fremsende en lærlingeplan, der redegør for, hvorledes lærlingeklausulen forventes overholdt. Af planen skal det bl.a. fremgå, hvor mange arbejdstimer, der vil være udført af lærlinge, hvilke typer lærlinge, der forventes beskæftiget, og i hvilke perioder lærlingene vil være beskæftiget. Hertil skal den af Ordregiver udarbejdede skabelon anvendes, jf. bilag [X]. Lærlingeplanen skal fremsendes til bygherren senest samtidig med fremlæggelse af arbejdsplan for arbejdets udførelse, jf. herved AB18 § 13. Find bud på en lærlingeplan her.
 9. Lærlingeplanen skal være et fast punkt på byggemøderne og møder mellem Entreprenøren og Ordregiveren i kontraktens løbetid. Ordregiver kan endvidere anmode Entreprenøren om at deltage i et statusmøde, hvor Entreprenøren redegør for Entreprenørens overholdelse af den forpligtelse, som følger af lærlingeklausulen.
 10. Ved arbejdets afslutning skal Entreprenøren på Ordregiverens anmodning inden for en frist af 10 dage dokumentere, at kravet efter punkt 1 ovenfor er overholdt. Ordregiver kan herunder kræve, at Entreprenøren dokumenterer efterlevelse af en eventuel konkret aftalt udmøntning af kravene i nærværende lærlingeklausul. Ordregiver kan endvidere i kontraktens løbetid på byggemøder forlange, at Entreprenøren redegør for, hvordan kravet efter punkt 1 vil blive opfyldt i løbet af kontraktperioden.
 11. Hvis der opstår uenighed om, hvorvidt Entreprenørens manglende besættelse af arbejdstimer med lærlinge er berettiget, kan Ordregiver forlange en uddybende redegørelse fra Entreprenøren. Hvis Ordregiver fortsat finder Entreprenørens handling uberettiget, kan Ordregiver meddele dette til Entreprenøren med tilkendegivelse af, at manglende besættelse af arbejdstimer med lærlinge udgør misligholdelse af kontrakten. Tilsvarende gælder, hvis Entreprenøren ikke overholder pligten til at dokumentere, at beskæftigelseskravet med lærlinge er opfyldt.
- Bod: Sker der fortsat misligholdelse fra Entreprenørens side, er Ordregiver berettiget til efter påkrav at kræve en bod på [fx 5.000] kr. pr. lærling pr. uge, indtil Entreprenøren har dokumenteret, at beskæftigelseskravet med lærlinge er opfyldt.
- Bonus: Hvis entreprenøren uddanner flere lærlinge end måltallet i klausulen, kan Ordregiver vælge at udbetale en bonus på fx 70.000 kr. for hvert årsværk, som overopfylder klausulens måltal.

ØVRIGE TILTAG, SOM BYGHERRE KAN INDSKRIVE I KONTRAKTEN FOR AT STYRKE LÆRLINGEINDSATSEN:

OPSTARTSWORKSHOP

Som led i den løbende dialog om lærlingeindsatsen er Entreprenøren og underentreprenørerne forpligtet til at deltage i minimum en workshop af 2 timers varighed, hvor lærlingeindsatsen drøftes. Bygherre er ansvarlig for at indkalde til workshop medmindre der indgås total- eller hovedentreprisen. Denne workshop ligger i opstarten af byggeriet, men kan gentages flere gange i løbet af byggeprocessen, hvis det skønnes nødvendigt af bygherre. Den lokale erhvervsskole kan inviteres med som én indgang til at rekruttere lærlinge, og det kan desuden drøftes med entreprenørerne, hvordan de kan rekruttere lærlinge via åbne jobopslag.

LÆRLINGESKILTE PÅ BYGGEPLADSEN

Bygherren er ansvarlig for udarbejdelse af lærlingeskilte, medmindre der indgås total- eller hovedentreprisen. Lærlingeskilte viser løbende, hvor mange lærlinge, der er ansat på byggeriet. Skiltet opsættes sammen med de andre byggepladsskilte. Dette for at gøre opmærksom på lærlingeindsatsen både udadtil (offentlighed) og indadtil (beboere og entreprenører/svende/lærlinge).

LÆRLINGECAFÉER

Bygherren vil gerne understøtte, at de lærlinge, der beskæftiges i forbindelse med byggesagen, oplever at blive introduceret og inddraget i byggeriet. Som led heri vil Bygherren i samarbejde med hovedentreprenøren afholde en lærlingecafé hver 6. uge af ca. ½ times varighed. Formålet med en lærlingecafé er at styrke lærlingenes arbejdsglæde og mindske frafaldet fra uddannelserne. I caféen møder lærlingene ligestillede, får et forum, hvor de kan vende deres hverdag – og vil blive introduceret til og inddraget i byggeriet som helhed. Lærlingene bliver hermed inddraget i et fagligt lærlingefælleskab på tværs af fag, som kan gøre deres læretid på byggepladsen både lettere og mere lærerig. Afhængigt af type byggeri, kan møderne omhandle følgende emner: Introduktion til det pågældende byggeri. Hvad bygger vi? Fakta om boligområdet. Hvad betyder det fx at bo alment, og hvad er godt samarbejde med beboerne? Hvad bidrager deres fagligheder med? Arbejdsmiljø og trivsel m.m.

Bygherre opfordres til at indskrive et overslag på entreprenørens forbrug af timer/ressourcer til opstartsworkshop, lærlingeskilte, café mv.